

ریزپردازنده

دانشکده کامپیوتر دانشگاه یزد نیمسال دوم تحصیلی ۹۷–۹۶ ارائهدهنده: پریسا استواری

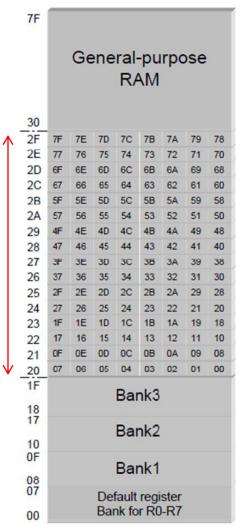
مجموعه دستورات 8051

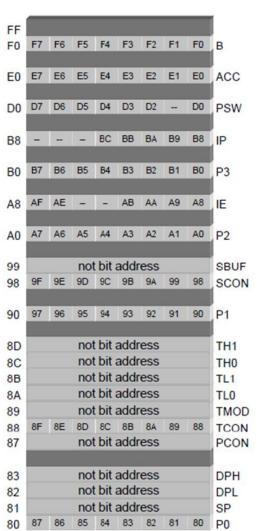
انواع دستورات

- دستورات محاسباتی (Arithmetic)
  - دستورات منطقی (Logic)
- دستورات انتقال اطلاعات (Data Transfer)
- دستورات بر روی بیت یا متغیرهای بولین (Boolean Variables)
  - دستورات کنترل یا انشعاب برنامه (Program Branching)

دستورات روی بیت

- دستورات روی بیتها یکی از ویژگیهای میکروکنترلرهای خانواده 8051 است.
- این ویژگی در میکروکنترلرهای دیگر به ندرت یافت میشود.
- حافظه داخلی RAM دارای ۱۲۸ بیت آدرسپذیر (از آدرس OOH تا 7FH) است.
- ثباتهای کاربرد خاص نیز دارای ۸۸ بیت آدرسپذیر دیگر هستند. (از آدرس 80H تا F7H)
- پورتها به صورت بیتی دسترس پذیرند.
   یکی از ویژگیهای 8051

مثال: بیت و بایت مرتبط با هر دستور را در RAM پیدا کنید.

- (a) SETB 42H, (b) CLR 67H, (c) CLR 0FH
- (d) SETB 28H, (e) CLR 12, (f) SETB 05

C-1-4'		D7	D6	D5	D4	D3	D2	D1	D0
Solution:	2F	7F	7E	7D	7C	7B	7A	79	78
( ) == 0= : ====	2E	77	76	75	74	73	72	71	70
(a) D2 of RAM location 28H	2D	6F	6E	6D	6C	6B	6A	69	68
	2C	67	66	65	64	63	62	61	60
(b) D7 of RAM location 2CH	2B	5F	SE.	5D	5C	5B	5A	59	58
	2A	57	56	55	54	53	52	51	50
(c) D7 of RAM location 21H	29	4F	4E	4D	4C	4B	4A	49	48
	28	47	46	45	44	43	42	41	40
(d) D0 of RAM location 25H	27	3F	3E	3D	3C	3B	3A	39	38
(3) 2 3 3112 1111 10 300 1211	26	37	36	35	34	33	32	31	30
(e) D4 of RAM location 21H	25	2F	2E	2D	2C	2B	2A	29	28
(c) D i of ite in feeting 2111	₹	27	26	25	24	23	22	21	20
(f) D5 of RAM location 20H	23	Į,	1E	1D	1C	1B	1A	19	18
(1) D3 01 KAW location 2011	22	17	16	15	14	13	12	11	10
	21	3	0E	0D	0C	0B	0A	09	08
	20	07	06	05	04	03	02	01	00

Bit-addressable RAM

- برای اینکه آدرسهای 7FH 00H برای آدرسدهی بایتها و بیتها اشتباه نشود:
  - ۱۲۸ بایت حافظه RAM از آدرس 00H تا 7FH
  - با دستورات بایتی به صورت آدرسدهی مستقیم یا غیرمستقیم استفاده میشوند.
  - ۱۶ بایت حافظه RAM (از 20H تا 2FH) که آدرس بیتی 00H تا 7FH دارند
    - با دستورات بیتی و تنها با آدرسدهی مستقیم استفاده میشوند.

دستور SETB و CLR

SETB bit

• مقدار یک بیت را یک میکند. (SET Bit)

CLR bit

- مقدار یک بیت را صفر می کند. (Clear)
- bit آدرس مستقیم یک بیت حافظه است.

• مثال :

SETB C	مقدار پرچم نقلی (carry) را یک میکند.
CLR P1.3	مقدار بیت ۳ پورت یک را صفر میکند.
	دقت شود در هنگام اسمبل شدن آدرس 93H به جای P1.3
	قرار می گیرد.
SETB ACC.4	مقدار بیت ۴ اکومولاتور را یک میکند.
CLR B.5	مقدار بیت ۵ ثبات B را صفر می کند.
SETB 0A4H	مقدار بیت در خانه A4H حافظه را یک میکند. در واقع مقدار
	بیت ۴ پورت ۲ را یک می کند.
CLR 87H	مقدار بیت در خانه 87H حافظه را صفر می کند. در واقع مقدار
	بیت ۷ پورت صفر را صفر می کند.

دستور CPL

CPL bit

- مقدار یک بیت را مکمل می کند. (Complement)
  - bit آدرس مستقيم خانه حافظه است.

• مثال :

CPL C	مقدار پرچم نقلی (carry) را مکمل میکند.
CPL P1.3	مقدار بیت ۳ پورت یک را مکمل می کند.
	دقت شود در هنگام اسمبل شدن آدرس 93H به جای P1.3 قرار
	می گیرد.
CPL ACC.4	مقدار بیت ۴ اکومولاتور را مکمل می کند.
CPL B.5	مقدار بیت ۵ ثبات B را مکمل می کند.
CPL 0A4H	مقدار بیت در خانه A4H حافظه را مکمل می کند. در واقع مقدار
	بیت ۴ پورت ۲ را مکمل می کند.
CPL 87H	مقدار بیت در خانه 87H حافظه را مکمل می کند. در واقع مقدار
	بیت ۷ پورت صفر را مکمل می کند.

دستور SETB و CLR

	دستور	ترجمه دستور	تعداد بایت	تعداد سیکل ماشین
SETB C		11010011	1	1
SETB bit		11010010 bbbbbbbb	2	1
CLR C		11000011	1	1
CLR bit		11000010 bbbbbbbb	2	1
CPL C		10110011	1	1
CPL bit		10110010 bbbbbbbb	2	1

• یادآوردی : دستور CLR و CPL برای A هم بود.

- CLR A •
- CLR C •
- CPL A •
- CPL C •

دستور MOV

MOV C, bit MOV bit, C

- مقدار یک بیت در حافظهی آدرسپذیر بیتی RAM یا فضای ثباتهای کاربرد خاص (SRF) را میتوان بین بیت پرچم نقلی جابجا کرد.
  - دستور MOV همیشه با C انجام می شود.
    - bit آدرس مستقيم خانه حافظه است.
  - بیت نقلی (Cy یا C) یا CY) به عنوان یک اکومولاتور یک بیتی است.
  - مثال : دستورات زیر مقدار بیت خانه 18H حافظه را به پین صفر پورت P1 منتقل می کند. MOV C, 18H MOV P1.0, C
- مثال : دستور MOV C, 1 مقدار C را یک نمی کند بلکه محتوای خانه ی RAM 01H را در C میریزد.

دستور MOV

دستور	ترجمه دستور	تعداد بایت	تعداد سیکل ماشین
MOV C, bit	10100010 bbbbbbbb	2	1
MOV bit, C	10010010 bbbbbbbb	2	2

 $^{\rm C}$ در این دستورات $^{\rm C}$ به عنوان اکومولاتور تک بیتی است و یک عملوند در $^{\rm C}$ است و نتایج در ریخته می شود.

ANL C, bit

C = C AND (bit) •

ANL C, /bit

C = C AND NOT(bit) •

ORL C, bit

C = C OR (bit) •

ORL C, /bit

C = C OR NOT(bit) •

• bit آدرس مستقیم خانه حافظه است.

• مثال :

ANL C, ACC.7	مقدار بیت ۷ اکومولاتور با مقدار and C می شود و حاصل در C
	قرار می گیرد.
	دقت شود اسمبلر آدرس ACC.7 یعنی E7H را به جای
	ACC.7 قرار میدهد.
ANL C, /OV	مقدار مکمل بیت پرچم سرریز (OV) با مقدار پرچم سرریز (C)
	and شده و حاصل در C قرار می گیرد.
ANL C, 0B6H	محتوای خانه حافظه B6H (پین ۶ پورت ۳) با and C شده و
	حاصل در C قرار می گیرد.
ORL C, /P1.4	مکمل محتوای پین ۴ پورت ۱ با or C شده و حاصل در C قرار
	می گیرد.
ORL C, /18H	مکمل محتوای خانه 18H حافظه با or C شده و حاصل در C
	قرار می گیرد.
ORL C, 7FH	محتوای خانه 7FH حافظه با or C شده و حاصل در C قرار
	می گیرد.

• مثال : برنامهای بنویسید که مقدار موجود در پین 0 و 1 پورت یک را AND کرده و حاصل را در پین 2 پورت یک بریزد.

SETB P1.0

SETB P1.1

LOOP: MOV C, P1.0

ANL C, P1.1

MOV P1.2, C

SJMP LOOP

• مثال : برنامه ای بنویسید که مقدار موجود در پین 0 پورت یک را به پین 0 پورت دو انتقال دهد.

MOV C, P1.0

MOV P2.0, C

دستور	ترجمه دستور	تعداد بایت	تعداد سیکل ماشین
ANL C, bit	10000010 bbbbbbbb	2	2
ANL C, /bit	10110000 bbbbbbbb	2	2
ORL C, bit	01110010 bbbbbbbb	2	2
ORL C, /bit	10100000 bbbbbbbb	2	2

دستور JC

JC rel

- در صورتی که بیت پرچم نقلی (C) برابر با یک باشد به آدرس مقصد پرش می کند.
  - Jump Carry •
- آدرس مقصد به صورت یک عدد ۸ بیتی علامتدار است. یعنی پرش به ۱۲۷ بایت پایین تر یا به ۱۲۷ بایت پایین تر یا به ۱۲۸ بایت بالاتر صورت می پذیرد. (یادآوری اسلاید ۳)
  - rel مى تواند آدرس مقصد يا يک برچسب باشد.
    - دستور دو بایتی است.

• عملكرد :

دستور JNC

JNC rel

- در صورتی که بیت پرچم نقلی (C) برابر با صفر باشد به آدرس مقصد میپرد.
  - Jump Not Carry •
- آدرس مقصد به صورت یک عدد ۸ بیتی علامتدار است. یعنی پرش به ۱۲۷ بایت پایین تر یا به ۱۲۸ بایت بالاتر صورت می پذیرد.
  - rel مى تواند آدرس مقصد يا يک برچسب باشد.
    - دستور دو بایتی است.

• عملكرد :

• دو سری دستورات زیر معادلند.

JC label1

CPL C

JC label2

JC label1

JNC label2

label1: ......

label2: ......

دستور JB

JB bit, rel

- در صورتی که محتوای بیت آدرسپذیر bit برابر با یک باشد، به آدرس مربوطه پرش میکند.
  - Jump Bit •
  - bit آدرس مستقيم خانه حافظه است.
  - آدرس مقصد همانند دستور JC به صورت نسبی محاسبه می گردد.
    - دستور سه بایتی است.

• عملکرد :

- PC <- PC + 3 •
- اگر محتوای خانهی bit برابر با یک بود:
  - بایت سوم دستور + PC <- PC

دستور JNB

JNB bit, rel

- در صورتی که محتوای بیت آدرس پذیر bit برابر با صفر باشد، به آدرس مربوطه پرش می کند.
  - Jump Not Bit •
  - bit آدرس مستقيم خانه حافظه است.
  - آدرس مقصد همانند دستور JC به صورت نسبی محاسبه می گردد.
    - دستور سه بایتی است.
      - عملکرد :
      - PC <- PC + 3 •
    - اگر محتوای خانهی bit برابر با صفر بود:
      - بایت سوم دستور + PC <- PC

دستور JBC

JBC bit, rel

- در صورتی که محتوای بیت آدرسپذیر bit برابر با یک باشد، به آدرس مربوطه پرش میکند و محتوای bit را صفر میکند.
  - Jump Bit Clear •
  - bit آدرس مستقيم خانه حافظه است.
  - آدرس مقصد همانند دستور JC به صورت نسبی محاسبه می گردد.
    - دستور سه بایتی است.

• عملکرد :

- PC <- PC + 3 •
- اگر محتوای خانهی bit برابر با یک بود:
- بایت سوم دستور + PC <- PC و O -> bit <- 0

دستورات تست بیت

	دستور	ترجمه دستور	تعداد بایت	تعداد سیکل ماشین
JC rel		01000000 eeeeeee	2	2
JNC rel		01010000 eeeeeee	2	2
JB bit, rel		00100000 bbbbbbbb eeeeeee	3	2
JNB bit, rel		00100000 bbbbbbbb eeeeeee	3	2
JBC bit, rel		00010000 bbbbbbbb eeeeeee	3	2

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانههای حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را تفسیر کنید.

SETB 7FH

SETB P1.2

label2: JB P1.2, label1

JNB ACC.0, 5

label1: CLR P1.2

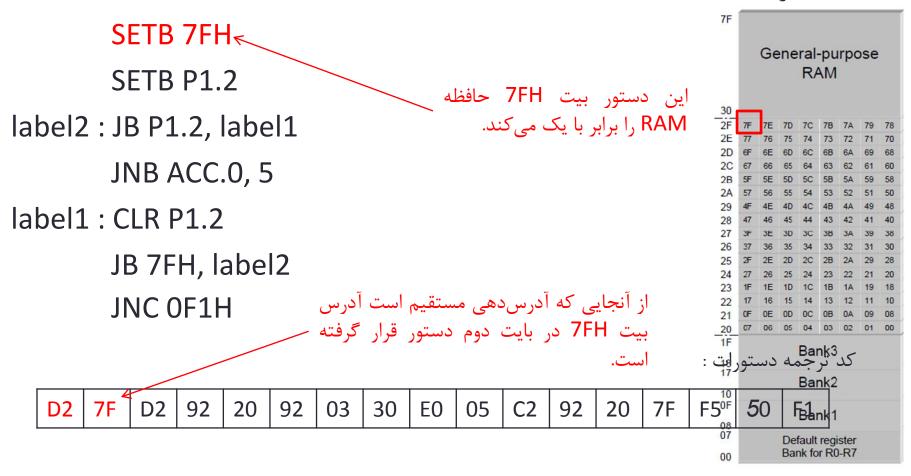
JB 7FH, label2

JNC 0F1H

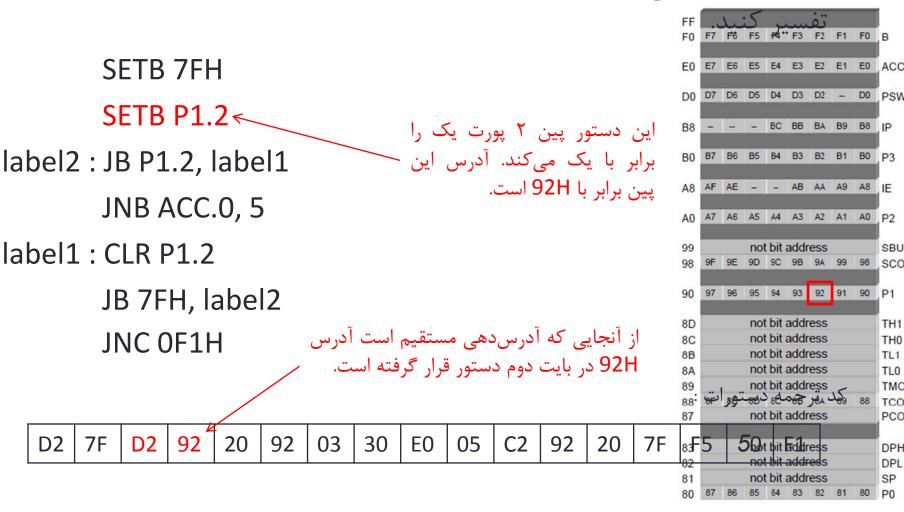
کد ترجمه دستورات :

D2	7F	D2	92	20	92	03	30	EO	05	C2	92	20	7F	F5	<i>5</i> 0	F1
					-		-				_					

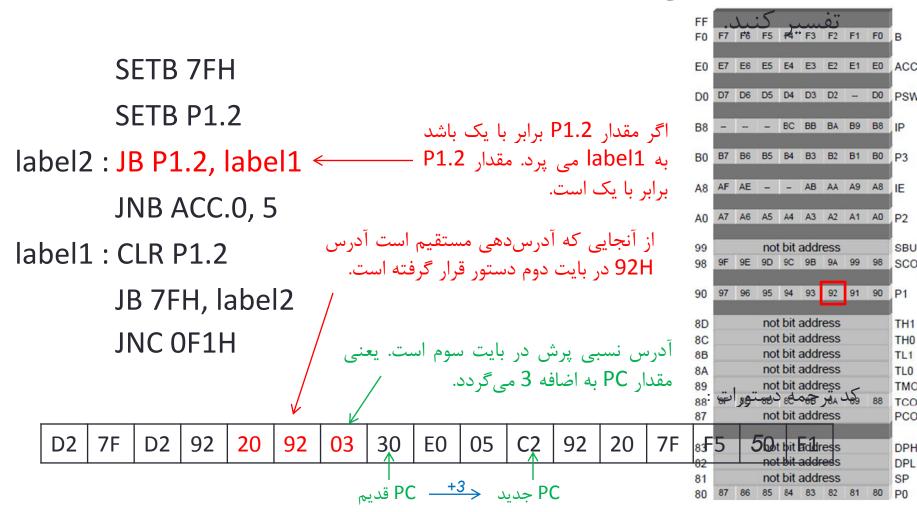
• فرض کنید تمامی ثباتها و خانه های حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را تفسیر کنید.

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانه های حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانه های حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانه های حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را

F7 F6 F5 F4" F3 F2 F1 F0 R SETB 7FH E7 E6 E5 E4 E3 E2 E1 E0 ACC DO D7 D6 D5 D4 D3 D2 **SETB P1.2** این دستور پین ۲ پورت یک را برابر با صفر می کند. آدرس این label2 : JB P1.2, label1 پین برابر با 92H است. JNB ACC.0, 5 A5 A4 A3 A2 A1 A0 P2 label1: CLR P1.2 not bit address 9F 9E 9D 9C 9B 9A 99 98 SCC JB 7FH, label2 95 94 93 92 91 90 not bit address TH₁ 8D از آنجایی که آدرسدهی مستقیم است آدرس JNC 0F1H not bit address 8C THO not bit address 8B TL₁ 92H در بایت دوم دستور قرار گرفته است. not bit address 8A TLO not bit address TMC وكالد مقر هجمله دورهتور TCO 87 not bit address PCC D2 7F D2 92 20 92 03 30 E0 05 **C2** 92 20 7F 83F5 DPH DPL not bit address SP

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانه های حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را تفسیر کنید.

SETB 7FH

SETB P1.2

label2 : JB P1.2, label1

JNB ACC.0, 5

label1: CLR P1.2

JB 7FH, label2

JNC 0F1H

اگر مقدار بیت 7FH برابر با یک باشد به label2 میپرد. محتوای بیت 7FH برابر با یک است.

از آنجایی که آدرسدهی مستقیم است آدرس 7FH در بایت دوم دستور قرار گرفته است.

آدرس نسبی پرش در بایت سوم است. یعنی مقدار PC به اضافه عدد علامتدار F5H می گردد. یعنی منهای 11 می گردد.

کد ترجمه دستورات :

92 D2 7F D2 92 20 92 03 30 E0 05 C2 20 7F F5 *5*0 F1

PC ← +F5 = -11

PC قديم

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانههای حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را تفسیر کنید.

مقدار P1.2 صفر است پس پرش

انجام نمیشود.

SETB 7FH

SETB P1.2

label2 : JB P1.2, label1 ←

JNB ACC.0, 5

label1: CLR P1.2

JB 7FH, label2

JNC 0F1H

کد ترجمه دستورات :

30 92 92 05 C2 92 D2 7F D2 20 03 E0 20 7F F5 *5*0 F1 PC

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانههای حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را تفسیر

SETB 7FH

SETB P1.2

label2: JB P1.2, label1

به جای برچسب از عدد استفاده شده است. به جای برچسب از عدد استفاده شده است.

label1: CLR P1.2

JB 7FH, label2

JNC 0F1H

آدرس پین صفر ACC که EOH است در بایت

دوم دستور مشخص شده است.

اگر مقدار پین ACC.0 که دارای

آدرس EO است برابر با صفر باشد

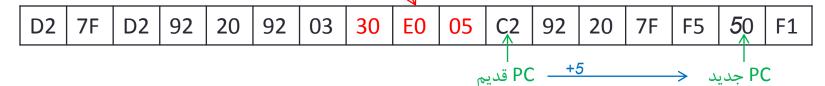
به آدرس جدید میپرد. آدرس

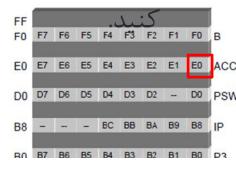
جدید برابر است با مقدار فعلی

.PC + 5

مقدار PC + 5 میشود تا آدرس مقعد پرش

کد ترجمه دستورات :

کد ترجمه دستورات:

PC قديم

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانههای حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را تفسیر کنید.

SETB 7FH

SETB P1.2

label2: JB P1.2, label1

JNB ACC.0, 5

label1: CLR P1.2

JB 7FH, labe12

JNC 0F1H

مقدار PC + F1 می شود تا آدرس مقصد پرش مشخص شود. F1 عدد علامتدار 15- است.

اگر مقدار C برابر با صفر باشد

پرش می کند. آدرس مقصد برابر

است با PC + F1 یک

عدد علامتدار و منفی است.

به جای برچسب از عدد استفاده شده است.

PC +F1 = -15

• فرض کنید تمامی ثباتها و خانههای حافظه حاوی مقدار صفر باشند. کد زیر را تفسیر کنید.

دستور بعدی که اجرا میشود این

دستور است.

SETB 7FH

SETB P1.2

label2 : JB P1.2, label1

JNB ACC.0, 5

label1: CLR P1.2

JB 7FH, label2

JNC 0F1H

کد ترجمه دستورات :

92 C2 D2 7F D2 20 92 03 30 E0 05 92 20 7F F5 *5*0 F1

• برنامهای بنویسید که چک کند مقدار بایت 37H حافظه RAM عددی زوج است یا نه. اگر زوج است آن را به پورت ۲ بفرستد.

```
MOV A,37H ;load RAM 37H into ACC

JNB ACC.0,YES ;if D0 of ACC 0? If so jump

INC A ;it's odd, make it even

YES: MOV P2,A ;send it to P2
```

• مقدار بیتهای P1.2 و P1.3 باید قبل از تغیر کردنشان ذخیره شود. برنامه ای بنویسید که مقدار این دو بیت را در خانه های 06 و 07 حافظه ذخیره کند.

```
06
                         ;clear bit addr. 06
       CLR
               07
                         ;clear bit addr. 07
       CLR
       JNB
               P1.2, OVER ; check P1.2, if 0 then jump
               06
                 ;if P1.2=1,set bit 06 to 1
       SETB
               P1.3, NEXT ; check P1.3, if 0 then jump
OVER:
       JNB
                         ;if P1.3=1,set bit 07 to 1
       SETB
               07
NEXT:
```

• یک سوییچ به پین P1.7 متصل است. برنامهای بنویسید که حالت این سوییچ را چک کرده و تصمیمات زیر را بگیرد.

- (a) If SW = 0, send "0" to P2
- (b) If SW = 1, send "1" to P2

```
Solution:
                                         EQU 97H
                                 SW
                                 MYDATA EQU 0A0H
        EQU P1.7
EQU P2
SW
MYDATA
        MOV
HERE:
                 C,SW
        JC
                 OVER
                 MYDATA, #'0'
        MOV
                 HERE
        SJMP
OVER:
        MOV
                 MYDATA, #'1'
        SJMP
                 HERE
        END
```

• برنامهای بنویسید که مقدار بیت های 40H و 50H را XOR کرده و حاصل را در بیت 60H بریزد.

40H	50H	60H
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0
	JB 40H	, YEK
SEFR:	MOV	C, 50H
	MOVE	50H, C
	SJMP E	EXIT
YEK:	MOV	C, 50H
	CPL C	
	MOVE	60H,C

EXIT:

مرجع سريع دستورات انتقال اطلاعات

CLR C
CLR bit
SETB C
SETB bit
CPL C
CPL bit
ANL C, bit
ANL C, /bit

ORL C, bit
ORL C, /bit
MOV C, bit
MOV bit, C
JC rel
JNC rel
JB bit, rel
JNB bit, rel
JBC bit, rel

راهنما

Rn	آدرسدهی ثبات R0 تا R7
direct	آدرس ۸ بیتی حافظه داده (RAM) داخلی (ROH-FFH)
@Ri	آدرسدهی غیرمستقیم با استفاده از ثباتهای R0 یا R1
source	بایت منبع که هر یک از ثباتهای Rn، آدرس مستقیم (direct)، یا آدرس غیرمستقیم Ri@ می تواند باشد.
dest	بایت مقصد که هر یک از ثباتهای Rn، آدرس مستقیم (direct)، یا آدرس غیرمستقیم Ri@ می تواند باشد.
#data	عدد ۸ بیتی در دستور
#data16	عدد ۱۶ بیتی در دستور
bit	آدرس ۸ بیتی یک بیت اطلاعات
rel	آدرس نسبی یا آفست ۸ بیتی علامتدار
addr11	آدرس ۱۱ بیتی برای صفحه 2k بایتی حافظه
addr16	